

ב"ה.

ג ל י ר ו ב ר ת ל ע י ר ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ר ע
 ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - הסנה החמט עטרה
 יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
 הסתדרות נטי מזרחי באמריקה
 מהדורה מיוחדת בטביל ההסתדרות הציונית העולמית
 המחלקה לחנוך ותרבות הורניים בגולה

האזינו (חסי"ח-י"ט)

ל"ב

א. הרמב"ן נוחן בסוף הסירה דברי סכום:

מ' ד"ה כי אטא אל סמים ידי:

והנה הסירה הזאת אשר היא לנו לעד אמת ונאמן תגיד בביאור כל
 המוצאות אותנו; הזכירה בחללה החסד טענה עמנו הקב"ה מאז שלקחנו
 לחלקו, והזכירה הטובה טענה לנו במדבר ואשר הנחילנו ארצות
 הגוים הגדולים והעצומים, ורוב הטובה והעושר והכבוד אשר
 הנחילנו בה, וכי מרוב כל טובה מרדו בה' לעבוד הכוכבים ומזלות;
 והזכירה הכעס אשר היה מלפניו עליהם עד אשר טלה בהם בארצם דבר
 ורעב וחיה רעה וחרב. ואחרי כן פזר אותם בכל רוח ופאה.

וידוע כי כל זה נחקים ויהי כן.

ואמר הסירה כי בסוף יטיב נקם לצריו ולמטנאיו יסלם, והטעם,
 כי הם עשו כל הרעות עמנו לטנאנו של הקב"ה, כי לא טנאו את
 ישראל בעבור טענו עבודה זרה בהם, רק שלא יעשו כמעשיהם
 ויעבדו את הקב"ה ויטמרו את מצוותיו, ולא יתחננו בהם, ולא
 יאכלו ובחיהם ויבזו עבודת כוכבים שלהם ויבערו אותם מקומותיהם,
 וכענין טאמר (חסי"ח מ"ד): "כי עליך הורגנו כל היום". אם כן
 לטנאנו של הקב"ה יעשו לנו כל הרעות האלה, והם צריו ומטנאיו
 ועליו להנקם מהם.

וזה דבר ברור, כי על הגאולה העתידה יבטיח, כי בענין בית שני
 לא הרנינו גוים עמו, רק לענו עליהם "מה היהודים האומללים
 עושים", והיו גדוליהם עומדים בהיכל מלך בבל וכולם מטועבדים
 לו, ובימים ההם לא השיב נקם לצריו ולא כפר אדמתו עמו.

והנה אין בסירה הזאת תנאי בחטובה ועבודה, רק היא סטר עדות
 טנעטה הרעות ונוכל וטהוא יתברך יעשה כנו בחוכחות חימה, אבל
 לא יטכית זכרנו, ויטוב ויתנחם ויפרע מן האויבים בתרכו
 הגדולה והחזקה ויכפר על חטאנו למען שמו.

אם כן הסירה הזאת הבטחה מנארת בגאולה העתידה על כרחן של
 מינין. וכך הזכירו בספרי: "גדולה טירה זו, טיס בה עכטיו
 ויס בה לטעבר ויס בה לעתיד לבא ויס בה כהעולם הזה ויס בה
 לעולם הבא" ולזה רמז הכתוב טאמר: "ויבא משה וידבר את
 כל דברי הסירה הזאת באזני העם" הזכיר "כל" להגיד שהיא
 כוללת כל העתידות למו, ואם היא קטנה בדיבור, כי ביאר
 להם ענינים רבים.

ואילו היתה הסירה הזאת מכתב אחד מן החזוים בכוכבים שהגיד
 מראטיח אחרית, כן היה ראוי להאמין בה, מפני שנחקיימו כל
 דבריה עד הנה, לא נפל דבר אחד, ואף כי אנחנו נאמין ונצפה
 בכל לב לדברי האלקים מפני נביאו הנאמן בכל ביתו, אשר לא
 היה לפניו ואחריה כמוהו, עליו השלום.

./.

1. הרמב"ן בדבריו המובאים לעיל מחלק את שירתנו ל-4 חלקים ("הזכירה חתילה... והזכירה הטובה... והזכירה הכעס...") וכן אמרה ה"סירה כל בסוף...") עובר על כל הסיירה וסמן את הפסוקים שבו מסתיימים כל אחד מן החלקים האלה.

2. היכן מצא הרמב"ן בשירתנו רמז לרעיונו שהגויים יטנאנו לא בעבור עשותנו הע"ז, אלא בעבור שאין אנו עובדים ע"ז כמותם ובעבור היותנו דבקים בה' (בהביאו חתילים מ"ד: "כי עליך הורגנו כל היום").

3. עיין יחזקאל פרק ל"ו טז' - לב'.

מהו הרעיון המשותף לשירתנו לבין הפסוקים האלה?

4. הסבר את הבטויים הבאים שבדברי הרמב"ן:

(א) "לטנאנו של הקב"ה"

(ב) "טנעטה רעות ונוכל" ועיין ירמיהו ג' ה'.

(ג) "והנה אין בשירה תנאי בחטובה ועבודה".

(ד) "הבטחה בגאולה העתידה על כרחן של מינים".

מי הם המינים הנרמזים בזה?

5. (ה) לאיזה פסוק בשירה יכון הרמב"ן באמרו: "כי יכפר על חטאותינו למען שמו"? שמו

ב. הבאור בסכמו את השירה:

השירה הזאת תכלול כל עניני האומה וכל המוצאות אותה מיום צאתה מארץ מצרים עד סוף כל הדורות וכן אמרו חז"ל בספרי: גדולה שירה זו שיש בה עכשו ויש בה לשעבר ויש בה לעתיד לבוא ויש לעולם הבא; והוא ענין נפלא עד מאד, כאשר יוסיף הקורא ההסכיל להגות ולהתבונן בפרשה הזאת כן יוסיף להפליא עליה ולטמח בה ולהנחם על ידה מכל התלאות והצרות אשר עברו עלינו מיום גלותינו עד עתה, כי אין בהם דבר אשר לא הוגד מראש בשירה הזאת הקטנה בדבור והנשגבה בענין: וכאשר באחנו לשעבר גלות ושעבוד וסלסול, כמו שהעיד בנו מלכנו מחוקקנו, כן תחזק בלבנו התקוה לעתיד, שיתנחם ה' עלינו לעת הכמוס עמנו, להוציא למרחב רגלינו ולהקים אותנו לו לעם כשנים קדמוניות.

מה הוסיף בעל הבאור על דברי הרמב"ן.

חשובות יש לסלוח לנחמה ליבוביץ, ההסתדרות הציונית העולמית, המחלקה לחנוך ולתרבות תורניים בגולה, ירושלים ת.ד. 92.